

Způsob podávání jmelí

Pro aplikaci terapie jmelím byste měli najít lékaře, který se v problematice dobře orientuje. Vždyť s chemoterapií také nejdete k praktickému lékaři, nýbrž ke zkušenému onkologovi. Existují také léčitelé, kteří mají dlouholetou zkušenost s léčbou jmelím.

Preparáty ze jmelí se normálně vpichují pod kůži a jenom velmi zřídka - převážně u dětí — se podávají jako kapky. Tablety nebo kapsle s extraktem jmelí se v přírodním léčitelství v jiných dávkách nasazují k léčbě vysokého krevního tlaku, jakož i k prevenci artrózy — avšak nikoli k léčbě rakoviny.

Výběr preparátu

Každá léčba jmelím je individuální. Neexistuje žádné schéma, které by platilo pro všechny pacienty stejně. Někteří lidé reagují velmi výrazně na extrakt ze jmelí již při homeopatickém dávkování. Jiní potřebují vysoce koncentrovaný preparát s vysokým obsahem lektinu, aby bylo dosaženo požadované reakce. Průběh nemoci nebo reakce na preparát ze jmelí si mohou vyžádat výměnu preparátu během léčby, takže všeobecně se zaměřit na jediný lék je méně smysluplné. Který prostředek lékař zvolí a ze kterého stromu, závisí na vaší individuální situaci, na druhu nádoru, dosavadním průběhu nemoci a na mnoha dalších aspektech.

Antroposofické preparáty (Abnobaviscum®, Helixor®, Iscador®, Iscucin®, Isorel®) mají velké množství variací, vyžadují ale odpovídající připravenost lékaře na tento druh léčby a na její specifika. Fytoterapeutické prostředky (Cefalektin®, Eurixor®, Lektinol®) tak vysoké nároky na léčebné zkušenosti nekladou.

Výběr stromů se neřídí žádnými pevnými pravidly. Rudolf Steiner sice uvedl některá doporučení a antroposofičtí vědci je během mnoha let dále rozvinuli a navrhli jistou klasifikaci, nicméně ta je vykládána volně a výběr většiny antroposofických a přírodních lékařů vychází vedle doporučení výrobců také z jejich vlastních zkušeností. Rozhodující je vždy reakce pacienta.

Pod kůží

Extrakty ze jmelí se aplikují obvykle obden až jednou týdně, obvykle v postupně stoupající koncentraci podkožně (subkutánně, zkráceně s.c.). Obvykle, zejména zpočátku léčby se v místě vpichu objevuje jasné zčervenání. Tato lokální reakce není žádným nežádoucím účinkem, nýbrž vítanou reakcí, jež dokazuje, že imunitní systém na jmelí reaguje. Obvykle se doporučuje zvyšovat podávané koncentrace tak, aby lokální reakce nebyla příliš veliká (většina výrobců doporučuje do průměru 5 cm). V některých doporučovaných schématech podávání může však být žádoucí lokální reakce i výrazně větší. Každopádně je vhodné před další aplikací toto konzultovat s lékařem. Když nenastane žádná reakce, měli byste to rovněž konzultovat s vaším lékařem — pak může být přínosné koncentraci dále zvyšovat, nebo vyměnit tento preparát za jiný z jiného stromu.

Jelikož v jednotlivých případech může už při prvním vpichu dojít k prudké reakci, a to i u homeopatického dávkování (!), měla by být první injekce podávána vždy pod lékařským dohledem. Později, když je vše trochu lépe nacvičeno,

si můžete injekce dávat doma sami, nebo si je nechat aplikovat jinou osobou.

Správně píchnout

Injekce se vpichují nejlépe do kožní řasy na břicho nebo na stehně. Nevpichujte stále do stejného místa, protože to může kůži velmi silně podráždit. Na břicho můžete místo vpichu měnit ve velkých kruzích kolem pupku, a na stehně odshora ke koleni a zase zpátky.

Ampule z ledničky nejprve krátce ohřejte v ruce. Potom rozlomte skleněnou ampuli na určeném místě a natáhněte obsah do stříkačky. Pro odstranění nasátého vzduchu držte stříkačku svisle špičkou nahoru a stlačujte píst pomalu směrem k jehle, až se objeví kapka tekutiny. To znamená, že v jehle už není žádný vzduch.

Teď dezinfikujte místo vpichu tamponem s čistým alkoholem. Jste-li pravák, stiskněte levou rukou místo na kůži, kam chcete jehlu vpíchnout, tak, že vytvoříte tlustou kožní řasu (leváci to stejné pravou rukou). Potom přiložte jehlu pravou (levou) rukou v úhlu 45 stupňů k povrchu kůže a vpíchněte ji do kůže. Jelikož je jehla velmi tenká a krátká, nebudete při tom téměř nic cítit.

Poté natáhněte píst stříkačky jeden až dva milimetry zpátky. Vnikne-li přitom malé množství krve do stříkačky, trefili jste cévu. V tom případě vytáhněte jehlu z kůže zcela ven, protože byste neměli preparát jmelí vstříknout přímo do krve. Zvolte potom jiné místo vpichu a vpíchněte jehlu znovu. Sedíli jehla správně, pomalu píst stříkačky stlačujte. Když je stříkačka prázdná, vytáhněte celou jehlu z kůže a vyhoďte ji. Aby se nikdo o jehlu neporanil, můžete jehly hromadit např. ve staré sklenici od marmelády se šroubovacím víkem.

Místo, kam jste jmelí vpichli, následně masírujte jednu až dvě minuty tamponem, aby se tekutina mohla v kůži dobře rozptýlit. Každá stříkačka musí být čerstvě natažená a opatřená novou jehlou.

Mnoha lidem připadá ze začátku těžké píchnout si injekci sám. Můžete si to zkusit nanečisto tak, že do stříkačky natáhnete vodu a jehlu vpichnete např. do pomeranče nebo jablka. Jelikož první injekce se dávají v ordinaci lékaře, můžete i tam pod jeho dohledem zkusit tak dlouho, dokud si nebudete jisti, že to zvládnete sami.

Do žíly

Někdy se preparáty jmelí podávají pod lékařským dohledem také jako infúze. Účinek je potom většinou intenzivnější. Měla by tomu předcházet zaváděcí fáze s podkožní aplikací injekcí se jmelím. Když se ukáže, že tato léčebná forma je snášena dobře, může začít intravenózní léčba. Přitom se koncentrace preparátu ze jmelí pomalu zvyšuje od jedné infúze k druhé v časovém intervalu několika dnů, někdy i týdnů, dokud není dosaženo požadované odpovědi organismu. Tou může být například zřetelný vzestup tělesné teploty, který se pomalu rozvíjí po dobu více hodin až k vysoké horečce. To je žádoucí, protože tím bude imunitní systém silně nabuzen. Infúzí se dá vývoj tepla obzvlášť dobře ovládat. Jedno základní pravidlo říká: čím pomaleji kape tekutina do žíly - často i několik hodin - tím více horečka stoupá. Podle toho, jak výrazná reakce se objeví, nasazují se jako dlouhodobá léčba jedna až tři infúze týdně.

Při intravenózním podání existuje vyšší riziko nežádoucích účinků, především alergických reakcí. To se výrazně sníží tím, že se infúze aplikuje do žíly velmi pomalu, během cca tří až pěti hodin.

Zda a v jaké formě prospívá nemocným s rakovinou právě tento způsob podání, zda se tím účinnost terapie zlepší, není ve studiích ještě dostatečně prokázáno. Přesto lze často pozorovat, že je tělo právě těmito infúzemi uvedeno do stavu, kdy bojuje proti rakovině intenzivněji než předtím.

Jelikož antroposofické preparáty ze jmelí nejsou pro tuto formu podání dosud schváleny, děje se tak vždy na zodpovědnost ošetřujícího lékaře a pacienta. V rukou zkušených léčitelů jmelím to přesto neskýtá více rizika než podkožní injekce.

Do nádoru

Nelze-li nádor nebo metastázy operativně odstranit a jsou-li dosažitelné injekční jehlou, mohou být extrakty ze jmelí vstříknuty přímo do nádoru. Obsažené lektiny a viskotoxiny mohou potom rakovinné buňky na místě zničit.

Dosud existuje o této formě aplikace jenom málo studií. V jednotlivých případech se dalo pozorovat, že nádory díky ní zcela zmizely. Riziko tkví v tom, že extrakt ze jmelí nepostihne výlučně nádor. Vnikne-li do okolních zdravých buněk, tkáň se tam může prudce zanítit, nebo tak silně poškodit, že odumře (nekróza). Kvůli těmto rizikům by měla takováto „intra-tumórní“ terapie jmelím probíhat u příslušných specialistů.

Protože všechny preparáty jmelí nejsou pro tuto formu použití dosud schváleny, děje se tak vždy na zodpovědnost ošetřujícího lékaře i pacienta.

Do tkáně kolem nádoru

Relativně nová je metoda, kdy se extrakt jmelí vstříkne do tkáně v okolí nádoru, který byl odstraněn pomocí „termo-ablace“ (radiofrekvenčně indukovaná termoterapie, zkratka RFITT). Přitom se nádor pod vlivem teploty cíleně „uvaří“

a tím zničí. Jako zdroj tepla slouží více kovových elektrod, kterými prochází proud a které se umístí přímo do nádoru. Když je nádor co možná nejvíce zničen, vstříkují se extrakt jmelí do okolí nádoru nebo metastázy. Tam může ještě existující buňky nádoru svým toxickým účinkem přímo ničit, zároveň přispívá imunostimulační účinek k tomu, že tělo samo zbylé buňky rakoviny pozná a zničí („autovakcinace“). Tímto způsobem se dají úspěšně léčit jak nádory samotné, tak jejich metastázy.

Tato metoda se momentálně používá hlavně v nemocnici Gemeinschaftskrankenhaus Havelhohe (Berlín) a je pokládána za experimentální (pozn. překl.: Metoda RFITT se už používá i v ČR).

Do tělních dutin

Preparáty ze jmelí mohou být také vstříkovány do tělních dutin, pokud se tam nahromadila tekutina pronikající z rakovinových buněk (výpotek, ascites), nebo pokud nádor v takové dutině roste, např. v močovém měchýři. Pro jistotu by se před tím měla jedna zkušební dávka vpíchnout pod kůži. Často se tímto způsobem aplikace zmenší počet rakovinových buněk ve výpotku nebo se zbrzdí růst nádoru.

Výpotek se tvoří často v pokročilém stadiu metastazujícího rakovinného onemocnění, například při rakovině prsu v dutině mezi poplicnicí a pohrudnicí (pleura). Tam může silně ovlivnit dýchání. Během jedné punkce, kterou se tekutina odsaje, se může část této tekutiny vstříknout zase zpátky do pleurální dutiny s vysoko koncentrovaným extraktem ze jmelí. Tím se nejenom zmenší počet rakovinových buněk, ale současně se slepí i pleurální dutina. Výpotek se potom nemůže tak lehce tvořit.

Taková „pleurodesa“ se provádí i při běžné léčbě, nicméně s antibiotiky nebo buněčnými jedy (cytostatiky), které se používají při chemoterapii. Tato léčba je však krajně bolestivá. Naproti tomu „pleurodesa“ jmelím téměř nebolí a má podobný účinek. V obou případech je ovšem efekt většinou krátkodobý.

Jelikož všechny preparáty ze jmelí dosud nejsou pro tuto formu použití schváleny, děje se tak vždy na zodpovědnost ošetřujícího lékaře.

Nežádoucí účinky

Léčba jmelím je všeobecně dobře snášena. Riziko vážného případu ve smyslu těžké alergické reakce je velmi nepatrné. Statistika ukazuje, že přibližně jeden takový vedlejší účinek připadá na 1,1 miliónu použitých ampulí jmelí — a to často pouze následkem předávkování. To jsou čísla, o kterých může mnohý výrobce léků jenom snít.

Zčervenání na místě vpichu nebo také lehká horečka jsou žádoucí účinky, nikoliv nežádoucí!

Výrazná kožní reakce (zčervenání, svědění), vyrážka, všeobecný pocit nemoci s podlamující únavou, pocit malátnosti, bolesti hlavy nebo krátké závratě krátké závratě mohou svědčit o tom, že dávka preparátu jmelí je příliš vysoká. Pokud se takové příznaky opakují, je obvykle vhodné dávku snížit. Vždy je ale vhodné poradit se s lékařem.

Těžké alergické reakce se selháním oběhu se vyskytují velmi zřídka, nelze je však v případě žádného léčiva zcela vyloučit.

Vedlejší účinky uvedené u fytotherapeutických prostředků, jako zimnice, vysoká horečka, či srdeční potíže jsou převážně známkou nesprávného dávkování.

Vědci a lékaři, kteří se dívají na léčbu jmelím skepticky až odmítavě, stále znovu varují před celou řadou závažných, až život ohrožujících vedlejších účinků, jako jsou zpomalený srdeční tep až srdeční zástava, blouznění, průjem, epileptický záchvat, halucinace, zánět jater (hepatitis), vysoký krevní tlak, kóma, poruchy bílých krvinek (leukocytóza), napětí a bolesti svalů, krvácení slinivky břišní, nevolnosti a zvracení.⁶ Nicméně žádný z těchto vedlejších účinků nebyl při léčbě rakoviny jmelím ani jednou pozorován. Odkud tedy pocházejí tato tvrzení? Prameny, které jsou jmenovány jako důkaz, jsou více než pochybné. Na jedné straně jde o knihu v angličtině věnovanou komplementární a alternativní medicíně všeobecně, která ne-referuje o žádných originálních studiích, a proto nemůže být považována za seriózní pramen pro taková dalekosáhlá tvrzení. Na druhé straně se tyto údaje odvolávají na jednoho průvodce rostlinným lékařstvím pro odborníky ve zdravotnictví. V něm se jmenované studie, ve kterých byly pozorovány vedlejší účinky jmelí, věnují pokusům na zvířatech ohledně toxicity (jedovatosti)

izolovaných složek jmelí, jako jsou lektiny a vis- kotoxiny. Na trhu ovšem neexistuje žádný preparát, který by tyto izolované substance obsahoval. Všechny schválené preparáty jmelí pro léčbu rakoviny jsou celkové extrakty z rostliny. Účinky izolovaných substancí s nimi nelze v žádném případě srovnávat.

Navíc jsou citovány jako důkaz o zmíněných vedlejších účincích následky náhodného požití listů a bobulí „amerického jmelí“, které v léčbě rakoviny nehraje žádnou roli - neboť žádný z běžných léků nepoužívá jmelí tohoto druhu. Rovněž zmíněný zánět jater se zakládá na požití bylinných tablet, které neobsahovaly žádný extrakt jmelí. Zvracení — ve zprávě z roku 1874 — bylo způsobeno osmi bobulemi jmelí, jež omylem požilo jedno dítě.⁷

Shrnutí: všechny tyto vedlejší účinky, které jsou znovu a znovu hodnoceny jako „závažné“ a „se zvyšující se závažností“, lze s naprostou jistotou označit za zcela neopodstatněné.

Může jmelí podpořit růst nádoru?

Již po několik let straší média opakovaně zprávami, že léčba jmelím může růst nádoru podpořit. Především u kožní rakoviny (melanomu) se říká, že je třeba být opatrný, protože léčbou jmelím se údajně mohou intenzivněji tvořit metastázy v mozku.

Tato varování se zakládají především na dvou pramenech:

- na jedné studii k terapii „černé“ rakoviny kůže (melanom) s interferonem, přičemž část pacientů v této studii byla léčena také jmelím,
- * na teoretických domněnkách vyvozených z cytokinových pokusů na buněčných kulturách ze zkusavky a z pokusů na zvířatech - na krysách, kterým byly podávány extrakty jmelí.

Při laboratorních pokusech se údaje opírají především o skutečnost, že lektiny jmelí mohou na izolovaných buněčných kulturách podporovat uvolňování speciálních imunitních mediátorů (cytokinů) z bílých krvinek. Cytokiny, jak známo, mohou mj. podpořit růst nádoru. Následně tak autoři z této studie vyvodili, že extrakt jmelí nřůže být škodlivý a nebezpečný, protože zvýšeným uvolňováním cytokinů může stimulovat růst nádoru.

Toto tvrzení je ovšem neopodstatněné a to z více důvodů:

- Cytokiny jsou mnohostranně účinné: mohou růst nádorových buněk jak podpořit, tak i zbrzdit, vůbec neovlivnit, nebo dokonce buňky zničit - jaký účinek mají, závisí vždy na tom, v jaké souvislosti budou cytokiny uvolněny. Stejně opodstatněné by bylo možné z takto doložených pokusů rovněž odvodit závěr, že extrakt jmelí může být pro nádor zabijákem. Navíc uvolňování cytokinů může podpořit např. i sportování - z toho odvozený závěr, že sport podporuje rakovinu, by nikomu nepřišel na mysl. —♦ Prováděny byly pokusy s izolovaným lektinem jmelí, který ale jako léčivo není vůbec na trhu. U všech povolených preparátů jmelí se jedná o celkové extrakty, které také — nikoli výlučně — obsahují lektiny.
- Ani v jiných pokusech na buněčných kulturách, ani v pokusech na zvířatech se nenašel významný důkaz pro takový účinek

podporující růst nádoru. Také dosud v žádné klinické studii o léčbě jmelím nebyl takový efekt pozorován.

V zájmu vyloučení všech pochybností nechali výrobci produktů Iscador® a Helixor® striktně vědecky zopakovat pokusy s extraktem a s izolovaným lektinem jmelí. Výsledky byly jednoznačné. Ani jednou nebyl pozorován růst nádorových buněk, naopak - prokázal se dokonce spíše lehce brzdicí účinek. Proto se lze domnívat, že u těch pozorovaných účinků, které růst nádoru podporovaly, se jedná pouze o artefakty.

Také tvrzení, že extrakt jmelí může podpořit u pacientů s melanomem růst mozkových metastáz, se ukázala jako neobhajitelná. Odvolávají se na krátkou přednášku na Evropském rakovinovém kongresu (ECCO) ve Vídni v roce 1999. Zde bylo uvedeno, že léčba jmelím neposkytuje v případě melomu žádné výhody ohledně doby přežití a růstu nádoru, nýbrž může růst mozkových metastáz dokonce ještě podpořit. Zároveň bylo referováno o dílčím výsledku jedné doposud nezveřejněné studie, publikováno bylo jenom jedno resumé (krátký souhrn) v kongresovém svazku. Jakožto vědecký podklad je shrnutí bezcenné, neboť nikdo nemůže přezkoušet, za jakých podmínek data vznikla a proč ty které závěry byly vyvozeny. Trvalo ještě pět let, než se objevila kompletní studie v odborném časopise — a tam nebyla o dříve zmiňovaném nebezpečí mozkových metastáz ani zmínka.

Mezitím však před tímto domnělým nebezpečím často varovala média:

—► Koncem února 2000 publikovaly noviny Süddeutsche Zeitung velkou zprávu o léčbě jmelím s nadpisem „Nebezpečný cizopasník“. Tam se s odvoláním na již zmíněné pokusy na buněčných kulturách uvádí: „Extrakty jmelí mohou opravdu vlastní imunitu povzbudit. Avšak podobá se to ruské ruletě.“ A dále: „Negativní dopad je v porovnání s pozitivním dopadem markantní. (...) V klinických studiích by se neměla terapie jmelím vzhledem k dostupným údajům vůbec zmiňovat.“⁸ Reakce čtenářů na tento článek byly četné: „Vyjdu-li z příkladu s ruskou ruletou, muselo by dojít k očekávané ráně, ve skutečnosti

panuje klid,“ je uvedeno v jednom z dopisů. A v jiném: „Prohlédli jsme veškerou světovou literaturu k této problematice. A různé fámy nelze podpořit žádným experimentálním výsledkem, který by dokázal, že použití extraktu ze jmelí stimuluje nádor.“

- » Začátkem dubna 2001 vytiskl odborný časopis „Lancet Oncology“ komentář vydavatelky s nadpisem „Výsledky studií varují před nebezpečím použití extraktu ze jmelí“. Je v něm uvedeno, že by se nikdo neměl chlácholit jistotou, že nekonvenční terapie v léčbě rakoviny jsou stále neškodné. Nyní je „nepochybně dokázáno, že přinejmenším jedna z těchto terapií by mohla pacienty poškodit.“

Důvodem bylo, že předem uvedené výsledky jedné studie o terapii rakoviny kůže jmelím nevypovídaly ve prospěch terapie a nevykazovaly žádný pozitivní dopad na přežívání bez recidiv a ani na celkovou dobu přežití. Pacienti měli dokonce signifikantně vyšší počet mozkových metastáz než ostatní. Z toho by se dalo vyvodit, že terapie jmelím prognózu spíše zhoršuje než zlepšuje. Je to poprvé, kdy byl léčebný prostředek tohoto typu léčby prozkoumán ve vědecky „čisté“ studii a byl prokázán jako škodlivý.⁹ Musel to být téměř jedinečný proces, když se tak vysoce uznávaný odborný časopis odvážil zveřejnit takovou rozsáhlou zprávu bez jakýchkoliv ověřených údajů.

O dva měsíce později napsal odborný časopis pro léčiva „Arznei-Telegramm“ v souvislosti s laboratorními pokusy a s přednáškou v ECCO: „Experimentálně je popsáno zvýšené uvolňování cytokinů prostřednictvím lektinů (...) stejně jako i lektinu jmelí, jež podporují růst různých typů nových buněk rakovin. Také klinicky lze dohledat alarmující nálezy: Iscador® možná urychluje průběh maligního onemocnění.“ Resumé: „Vzhledem k dostupným údajům se zdá, že se poměr užitku a škodlivosti u preparátů jmelí typu Iscador® spíše přiklání ke škodlivosti. Preparáty jsou pro volný prodej velmi diskutabilní a měly by být dle našeho mínění určeny ke stadiu preklinického zkoušení.“¹⁰

V září 2002 informuje časopis GEO—Wissen v souvislosti s cytokinovými pokusy o komplementární léčbě rakoviny v jednom krátkém shrnutí: „Dle experimentů s buněčnými kulturami na pokusných zvířatech můžeme dokonce i předpokládat, že účinná látka jmelí — takzvaný lektin - růst nádoru možná podporuje.“

O skutečnosti, že se ani obavy vycházející z laboratorních výzkumů, ani údaje z předem uveřejněného dílčího hodnocení studie o kožní rakovině neukázaly být směrodatné a opodstatněné, se však nedalo nikde nic vyčíst. Příležitostí by k tomu ovšem byl dostatek - vědecké publikace k této problematice jsou totiž k dispozici.

12

Že tato obvinění nemají opodstatnění, je ještě zřetelnější evidentnější, když se na výsledky studií o terapii jmelím u rakoviny kůže podíváme blíže (viz kap. 7). Závěrem lze pouze konstatovat, že tvrzení, že léčba jmelím může růst nádoru podpořit, postrádá jakéhokoliv důkazu.

Kontraindikace

Terapie s preparáty jmelí se nesmí provádět za následujících podmínek:

- Je-li známa alergie na extrakt ze jmelí. Ale pozor: zrudnutí v místě vpichu není žádná alergická reakce, nýbrž požadovaný účinek.
- * Provází-li onemocnění vysoká horečka nebo zánět. Jakmile infekce odezní, může léčba jmelím začít.
- V případě tuberkulózy.
- Uvolňuje-li štítná žláza příliš mnoho hormonů (zvýšená funkce štítné žlázy, hypertyreóza).

Mimořádné obezřetnosti je zapotřebí, jedná-li se o nádor nebo metastázy v mozku. Potom se může stát, že se při léčbě jmelím zvýší nitrolební tlak. V rukou zkušených terapeutů je léčba jmelím přesto obhajitelná.

U preparátu Lektinol® se uvádí, že v těhotenství a při kojení, jakož i u dětí mladších dvanácti let se nesmí terapie jmelím provádět.

U dětí

V zásadě se preparáty jmelí mohou aplikovat také u dětí. U antroposofických prostředků nebyly dosud u dětí pozorovány při terapii jmelím žádné škodlivé účinky. Pouze výrobce preparátu Lektinol® nedoporučuje léčit děti mladší dvanácti let pro nedostatek zkušeností.

Nejčastější druhy rakoviny v dětském věku jsou: leukémie, nádory mozku, nádory ledvin (Wilmsův tumor) a sympatického nervového systému (neuroblastom), jakož i rakovina mízních uzlin a rakovina kostí. Při všech těchto onemocněních může být terapie jmelím velmi nápomocná. Je však málo klinik, ve kterých je nabízena terapie jmelím předem jako doplňující léčba k chemoterapii nebo jiným léčebným metodám. Především se tak děje v antroposofických nemocnicích. Na léčbu dětí se specializují především pediatrická oddělení, např. v nemocnici Gemeischaftskrankenhaus Herdecke, ojedinele ambulance klinik (např. Filderklinik Stuttgart), jakož i antroposofické ordinace dětských lékařů (např. v Mnichově).

Velmi nízkou koncentrací extraktu jmelí (event. také v homeopatickém ředění: D10, D20, nebo D30) má dle zkušeností smysl nasazovat u leukémie, která se vyskytuje v dětském věku. Při nádorech v ledvinách, kostech nebo mízních uzlinách jsou vhodné spíše výše potencionované preparáty.

Jak u dospělých, tak i u dětí může začít léčba jmelím již před nebo během chemoterapie. Může zlepšit kvalitu života, snížit nebezpečí komplikací a recidiv a přispět k tomu, že se děti ze zátěže konvenční léčby zotaví rychleji. U mladistvých bylo často pozorováno, že léčba jmelím může posílit individualitu.

U dětí se mohou extrakty jmelí podávat také orálně. Bud se nechá vypít obsah ampule jmelí - což není nebezpečné, protože obsažené látky účinkují jako buněčný jed pouze při vpíchnutí. Nebo může lékař předepsat speciální kapky ze jmelí — tyto musejí být ale dovezeny z Velké Británie, protože v Německu, Rakousku a Švýcarsku nejsou jako lék registrovány (podle toho také nepřebírají zdravotní pojišťovny náklady a léčba se děje na zodpovědnost ošetřujícího lékaře). Podávání kapek nebo tekutiny k pití je vyzkoušeno především u dětských nádorů mozku, většinou s pozitivními výsledky.

Léčba by měla trvat přinejmenším dva až pět let, podle druhu a stadia nádoru, eventuálně i déle.

Úhrady nákladů

Úhrada nákladů terapie jmelím není v německy mluvících zemích stanovena jednotně. Zde je uveden stav z října 2006.

Německo

Náklady na léčbu jmelím v zásadě přejímají zákonné zdravotní pojišťovny. Avšak existují rozdíly mezi antroposofickými a fytoterapeutickými preparáty. Veškeré antroposofické extrakty ze jmelí se dají předepisovat a hradit neomezeně v celém průběhu nemoci na náklady zákonného zdravotního pojištění. Naproti tomu u fytoterapeutických preparátů (Cefalektin®, Eurixor®, Lektinol®) existují určitá omezení.

Na lektin normované preparáty Eurixor® a Lektinol® - dle jejich schválení — se dají hradit podle seznamu výjimek Spolkového institutu pro léčiva a lékařské produkty pouze u „paliativní“ péče. Tím se rozumí, že nemoc již pokročila, vytvořily se metastázy a není již žádná naděje na vyléčení. Pro Cefalektin® tato výjimka neplatí, protože není normován na lektin jmelí. Poněvadž se dá Cefalektin® koupit bez receptu, není hrazen ze zákonného zdravotního pojištění.

Pro antroposofické preparáty ze jmelí tato omezení neplatí. Nejsou určeny jen pro „paliativní“ péči, nýbrž je lze předepisovat od počátku onemocnění, tedy při stanovení diagnózy, a jsou hrazeny pojišťovny.

Preparáty jmelí mohou být předepisovány na náklady zákonného zdravotního pojištění každým atestovaným lékařem. Preparáty jmelí předepisované léčiteli jsou hrazeny některými soukromými zdravotními pojišťovny, nebo v rámci odpovídajícího připojištění.

Cenově se jednotlivé preparáty jmelí liší jen nepatrně. Cena za osm ampulí Abnoba Viscum® se pohybuje kolem 43 euro, za osm ampulí Helixor® cca 48 euro, za sedm ampulí Iscador® cca 45 euro, za 10 ampulí Iscucin® cca 48 euro, za osm ampulí Isorel® cca 36 až 46 euro. Deset ampulí Cefalektin® stojí cca 50 euro, deset ampulí Eurixor® cca 70 euro a pět ampulí Lektinol® cca 48 euro.

Rakousko

V Rakousku jsou schváleny pro použití preparáty Helixor®, Iscador® a Isorel®. Na žádost lékaře převezmou náklady na terapii jmelím zdravotní pojišťovny.

Švýcarsko

Ve Švýcarsku byl dosud schválen k použití Iscador® (sedm ampulí stojí 48,50 franků). Náklady na terapii prostřednictvím tohoto preparátu nesou zdravotní pojišťovny. Od září roku 2006 je schválen také Helixor®, avšak o cenách a úhradě nákladů není ještě nic známo. Ostatní preparáty mohou být dovezeny ze zahraničí, musí si je ale každý hradit sám, nebo mohou být náklady kryty připojištěním.

Časté otázky

Existuje řada otázek, které jsou kladeny na začátku léčby jmelím. Ty nejpodstatnější jsou zde shrnuty.

K léčbě samotné

Kdy má léčba začít?

Kdykoliv - nejlépe hned po stanovení diagnózy, ještě před operací. Jelikož léčba jmelím může stimulovat imunitní systém a podpořit tak pohotovost k obraně organismu, dá se odvodit, že i operace bude lépe snášena. Je ale také možné začít později.

Může být jmelí užíváno během chemoterapie, nebo ozařování?

Ano, a zdá se to být dokonce smysluplné, neboť jmelí může mírnit nežádoucí účinky těchto dvou standardních terapií. Ovšem musí se dávat pozor na to, aby byla injekce vpichována mimo místa ozařování, jinak se může kůže silně zanítit.

Snáší se terapie jmelím s léčbou hypertermií?

Ano, obojí se docela vhodně doplňuje. Když například během jedné dlouhodobé terapie jmelím nedojde k požadované horečnaté reakci, dá se znovu vyvolat pomocí hypertermie - tak se to praktikuje na klinice v Oschelbronnu nebo v nemocnici Paracelsus—Krankenhaus Untertlengenhardt (adresy jsou v příloze).

Má léčba jmelím smysl, když se už vytvořily metastázy?

Ano, může zlepšit kvalitu života a posílit tělo. Často se vrátí chuť k jídlu, zastaví se ubývání na váze,lepší se spánek a navrátí se elán do života. Může se i zbrzdit růst metastáz.

Snáší se jmelí s jinými léky?

Ano, dosud nejsou známa žádná vzájemná působení s jinými léky. Pouze při léčbě pomocí vysokých dávek kortizonu (přes 50 mg denně) se musí dávat pozor: obě terapie si mohou vzájemně vadit. Buď zvítězí jmelí nad kortizonem, což není terapeuticky žádoucí, nebo kortizon nad jmelím - a tím se promarní jeho účinek. Také by neměly být během léčby jmelím používány přípravky na snížení teploty nebo protizánětlivé léky. Patří k nim kyselina acetylsalicylová, paracetamol, ibuprofen, meta-

mizol, diclofenac, indometacin. Léky k tlumení těžkých bolestí - opiáty, nebo opiátům podobné prostředky - jsou z toho ale vyloučeny.

Ovlivňuje jmelí hodnoty tumor markérů?

Tumor markéry jsou speciální látky, které jsou z nádoru vyplavovány do krve. Jsou významné jako ukazatele růstu nádoru, popřípadě výskytu metastáz. Při stoupajících hodnotách tumor markérů je zřejmé, že rakovina dále roste nebo že se vytvořily metastázy. Při klesání tumor markérů ubývá počet rakovinových buněk. Ale ne vždy to probíhá tak jednoznačně a přímočaře. Dosud však nebylo pozorováno, že by léčba jmelím tumor markéry zkracovala.

Může terapie jmelím zmírnit bolesti?

Je možné, že během léčby jmelím je zapotřebí méně prostředků proti bolesti než obvykle, neboť intenzita bolesti závisí na celkovém stavu nemocného a na jeho síle. O kolik se zlepší celkový stav a přibude nových sil, o tolik se také zmírní bolesti.

Podává se jmelí stále jenom jako doplněk k ostatním druhům léčby, nebo představuje také alternativu?

To se nedá obecně zodpovědět. Za normálních okolností je terapie jmelím vždy doplňkovou léčbou, která se přidává k obvyklým metodám (operace, ozařování, chemoterapie, jiné léky). V ojedinělých případech — např. když je tělo velmi zesláblé — se může stát, že se určí jako alternativa k těmto terapiím. Výměna je kdykoli možná: zotavil-li se organismus léčbou jmelím, může být dle okolností znovu vhodná chemoterapie.

Musejí se kontrolovat krevní hodnoty?

Na začátku léčby lékař většinou určí nejdůležitější krevní parametry. S jakým odstupem se kontroly opakují a které hodnoty přibere k posouzení v průběhu léčby, se nedá obecně uvést. Každý lékař rozhoduje v jednotlivém případě na základě okolností nemoci.

Jak dlouho trvá terapie jmelím?

To je velmi různé a řídí se to rovněž dle osobní potřeby. Běžně se terapie jmelím protáhne na několik let, někdy i na celý život.

Kdo může preparáty ze jmelí předepsat?

V zásadě každý registrovaný lékař a navíc také každý léčitel.

Mohu přecházet z antroposofického preparátu na fytotherapeutický, a obráceně?

Ano, to je v principu možné, ale pokaždé je zapotřebí určité doby na navyknutí, na stanovení správného dávkování.

Existují druhy nádorů, při kterých terapie jmelím není možná?

V podstatě se může terapie jmelím nasadit u každého rakovinového onemocnění. Omezení existují pouze u rakoviny krve a mízních uzlin, jako je leukémie a lymfomy. Ale i tady dosavadní zkušenosti ukázaly, že terapie je v zásadě možná. Tato zdrženlivost v terapii se zakládá na teoretických domněnkách ze základního výzkumu, jež jsou snadno pochopitelné a podle nichž může léčba

jmelím růst nádoru spíše podpořit, než aby jej zbrzdila. V praxi a z klinické zkušenosti se tato obava ale nepotvrdila. Negativní účinek léčby jmelím při onemocnění lymfomy není doposud dokumentován. Naopak, pozitivní zkušenosti převažují i při dlouholeté terapii jmelím. Přesto je právě při těchto druzích nádoru důležité, aby léčba probíhala u zkušených odborníků, protože dávkování musí být velmi přesně vyváženo.

Dá se za pomoci jmelí předejít rakovině?

O tom se ví ještě hodně málo. V podstatě je možné, že jmelí může onemocnění rakovinou už v zárodku potlačit. Ale museli bychom vědět, jaké příznaky onemocnění rakovinou ohlašují. Protože rakovina má stále mnoho různých příčin a spouštěčů, lze takové varovné signály jen stěží určit. Někteří lékaři přesto vidí v neschopnosti mít horečku nebo v absenci řádné teplotní křivky během dne odkaz na to, že by to mohla být živná půda pro rakovinu. Neboť takovou „teplotní strnulost“ vykazuje také mnoho nemocných rakovinou. Když je ranní tělesná teplota stále pod 36 °C a křivka se během dne nehýbe, mohla by mít preventivní terapie jmelím smysl. Ale spíše jen jako účelový prostředek: prolamuje ledy a uvolňuje cestu, aby si sám člověk mohl najít tu svou.

Může léčba jmelím selhat?

Záleží na tom, jak je úspěch nebo cíl léčby definován. Jsou pacienti, kteří léčbu jmelím přerušují, protože nepocít'ují žádné zlepšení svého celkového stavu nebo rakovinových útrap. Většinou je tomu tak jenom tehdy, když léčba jmelím probíhá dle všeobecného schématu. Všude tam, kde je terapie jmelím individuálně vyvážena, se většinou dají zaznamenat odpovídající úspěchy.

Může terapie jmelím škodit?

Ne, to nebylo dosud pozorováno. Nanejvýš se nedostaví očekávaný účinek. Ale že se urychlí onemocnění rakovinou nebo podpoří růst nádoru, to se dosud neprokázalo.

Může léčba jmelím probíhat i během těhotenství a kojení?

Dosud nebyly pozorovány žádné škodlivé účinky na průběh těhotenství nebo na plod, případně na kojence. Ovšem právě v této fázi by se měl dávat pozor na to, aby terapie probíhala u zkušeného specialisty na léčbu jmelím.

Kde najdu zkušené lékaře na léčbu jmelím?

Společnost antroposofických lékařů v Německu zprostředkovává adresy zkušených terapeutů jmelím (viz. příloha). Podobné seznamy pro léčbu preparáty z oblasti rostlinného lékařství neexistují.

K injekcím

Je jedno, kam se injekce vpichne?

Doporučuje se injekce vpichovat tam, kde není kůže tak citlivá na bolest. Většina pacientů se rozhodne pro kůži na břicho nebo na stehně, protože obě místa jsou lehce dosažitelná. Když si injekce nevpichujeme sami, může přicházet v úvahu i nadloktí.

V který denní čas se má injekce vpichovat?

Pokud jde o povzbuzení aktivity organismu, má smysl aplikovat injekce během stoupající tělesné teploty, tedy ráno mezi 7. a 9. hodinou. Má-li být spíše zdůrazněna zahřívací vlastnost jmelí, je vhodná aplikace v době nejvyšší tělesné teploty, tedy mezi 17. a 18. hodinou. Když se rozhodnete pro určitou denní dobu, má smysl u ní zůstat, a ne ji stále měnit. U větších časových odstupů to

však možné je. Důležité je po aplikaci půl hodiny odpočívat, popř. ráno hned nevstávat.

Proč nelze jmelí aplikovat nepřetržitě, tedy bez přestávek?

To se také stává - částečně to může být účelné, když se jmelí aplikuje injekcemi bez přestávky po měsíce i léta. Normálně ale probíhá terapie v intervalech: několik měsíců jmelí, pak přestávka, pak zase jmelí. Nebo jeden až dva roky jmelí, potom jeden nebo více měsíců přestávka. Je to jako u tréninku ve sportu: nejlépe působí to, co se opakuje v pravidelných odstupech. Při trvalém tréninku není stoupání výkonnosti možné. To platí také pro imunitní systém. Z tohoto důvodu se také jmelí nevypichuje denně, nýbrž každý druhý nebo třetí den, ovšem stále ve stejném rytmu. Když jsou dny v týdnu pro aplikaci jmelí pevně stanoveny, neměly by se, pokud možno, měnit.

Bolí injekce?

Ne, nanejvýš je cítit lehké štípnutí. Injekční jehla, která se vpichuje, je velmi malá a tenká (srovnatelná s těmi, které se používají u diabetů pro aplikaci inzulínu). Vyzkoušejte, které místo na těle je málo citlivé na bolest a ke kterému také máte dobrý přístup, abyste mohli injekci vpíchnout v uvolněné poloze.

V místě vpichu se tvoří zatvrdliny.

Jehla se pravděpodobně dostala moc hluboko a extrakt jmelí byl deponován v podkožním tuku místo pod pokožkou. Následně se tekutina dobře nerozloží a tvoří se pevné, mnohdy trochu bolestivé uzlíky. Během několika

málo dnů — zřídka to trvá déle — se nahromaděná tekutina vstřebá a zatvrdliny zase zmizí.

Mohu dát další injekci, ačkoli zarudnutí ještě zcela nezmizelo? Normálně byste měli čekat, dokud zarudnutí úplně nezmizí, jinak se může stát, že se tím předešlé zarudnutí zhorší a dostaví se silná a bolestivá zánětlivá reakce. Nezmizelo-li zarudnutí po dvou až třech dnech - to je běžný odstup mezi dvěma injekcemi — může to znamenat, že je dávka extraktu jmelí příliš vysoká nebo příliš koncentrovaná.

Kde mám ampule skladovat?

Pokud to nejde jinak, můžete antroposofické preparáty jmelí skladovat při pokojové teplotě, pokud možno v temnu (nechat v obalu). Jelikož jsou ale bílkoviny citlivé na teplo, doporučuje se ampule uchovávat v lednici, ovšem ne příliš studené (cca 8-10 °C, tedy v přihrádce na máslo nebo zeleninu). Měli byste se rovněž vyvarovat extrémních teplot (blízkost topení, slunečního záření), stejně jako teplot pod 4 °C. Proto byste neměli balení léků ukládat na cestách v autě do přihrádky nebo v letadle do kufru, nýbrž převážet je v příručním zavazadle (nechat si vystavit lékařské potvrzení, že z lékařských důvodů je to nutné).

Eurixor®, Iscador® a obzvláště Lektinol® musíte uskladňovat v lednici, protože v nich obsažené lektiny jsou citlivé na teplo a normovaný obsah jinak nelze zaručit. Na cestách, jakož i při transportu z lékárny domů nebo k lékaři byste měli pro Lektinol® používat chladičí tašku.

K vedlejším účinkům

Znamená zarudnutí v místě vpichu alergie?

Ne, místně ohraničené lehké zanícení pouze poukazuje na to, že imunitní systém reaguje na extrakt ze jmelí. To je žádoucí!

Začervenalé místo svědí.

Ani to není žádný důvod k znepokojení, ani to není alergie - svědění se vyskytuje často po ustoupení lehkého podráždění.

Proč je horečka při léčbě jmelím žádoucí, horečka je přece nebezpečná?

Ne, horečka do 38 °C není nijak nebezpečná. Je to zdravá reakce organismu a přivede tělo do stavu, kdy si teplotu zase přiměřeně reguluje. Pacienti s rakovinou tuto schopnost často ztrácejí. Mívají pocit mrazení nebo mrznutí, díky terapii jmelím se zase mnozí cítí být příjemně prohřátí. Horečka nad 38°C je nebezpečná či riziková zcela výjimečně, minimálně do 39,5 °C, v tomto rozmezí se i k léčbě nádorů dnes běžně využívá. Několikahodinové vzestupy teplot i nad 39 °C můžeme proto u většiny pacientů spíše vítat než odmítat. Závisí ale samozřejmě na celkovém stavu a individuální snášenlivosti každého nemocného. I zde je vhodné stav konzultovat s lékařem.

Annette Bopp